

La paradoxa del silenci

IMMA PRIETO

Els murs van parlar, d'Anna Malagrida, és un projecte compost de dues sèries de fotografies, *Sòcols i Murs*, que recullen inscripcions i grafitis apareguts després dels moviments de protesta social ocorreguts a Espanya entre 2011 i 2013.

La Caixa (Via Laietana, Barcelona)

Plantejar la possibilitat que els murs parlin comporta necessàriament pensar en la història. Pensar en aquella suma d'esdeveniments i fets que no només ens precedeixen, sinó que ens defineixen, o que intenten definir-nos. Fins a quin punt, des de la mirada actual, ens podem sentir identificats amb aquella història que aparentment esdevé arrel i llegat? Sabem del cert que una de les tantes esquerdes que acompanyen l'individu contemporani rau en aquest abisme existent entre allò que ha estat escrit i allò que va ésser. És, en certa manera, des de la paradoxa, des d'on podem accedir a un punt de llum que s'obri, realment, a la veritat del silenci. Veritat que contradiu, des del silenci, la incertesa de la paraula que sí que hi és. Perquè, quines paraules prevalen? Què és o quina és la història? Aquella que ens ha arribat i que, com diria Walter Benjamin, és escrita pels vencedors? «El cronista que narra los

acontecimientos sin distinguir los grandes de los pequeños da cuenta de la siguiente verdad: la historia no pierde nada de lo que alguna vez aconteció. Por cierto, sólo a la humanidad redimida le corresponde su pasado. Es decir, sólo a esta humanidad se le vuelve citable su pasado en cada uno de sus momentos».

Que els murs parlin és deixar que mostrin la seva nuesa, el contrast entre donar visibilitat al silenci permet que el mutisme esdevingui el crit.

De vegades és necessari deixar passar el temps per obtenir certa perspectiva històrica sobre els fets esdevinguts. Permetre, després de tot, apropar-se a certa objectivitat que només la

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Facultad de filosofía (Madrid), Banco de España (Madrid), Institut La Llauna (Badalona), Borsa de Barcelona, Congreso de los Diputados (Madrid) i BBVA (Plaça Catalunya)

distància temporal atorga. Acostar-se, en certa mesura, per poder escoltar encara que sigui una remor. Un mot, inclús, si s'escau. Però tal com dèiem, sovint, el camí que permet verbalitzar els fets és un camí de silenci. Com acostar-nos al silenci? Com recollir el crit i el mutisme alhora?

El treball realitzat per l'artista Anna Malagrida recull un fragment d'història present, un fragment replet de silencis que amaguen els crits. Imatges que assumeixen la necessitat en present de filar un discurs crític, de recollir imatges que amaguen paraules, de presentar, al cap i a la fi, murs que parlen des del silenci. Malagrida ha realitzat un treball de recerca que permet dilucidar com l'experiència propera i directa esdevé matèria primera de reflexió per a passat, present i futur.

L'artista centra part de la seva investigació inicial a recollir inscripcions i grafitis apareguts després dels moviments de protesta social ocorreguts a Espanya des del 2011 fins l'actualitat. El projecte titulat *Els murs van parlar* es compon de dues sèries fotogràfiques, *Sòcols* i *Murs*. En una primera instància podem llegir el treball a partir de la idea d'inventari, una espècie d'arxiu visual urbà que recull la memòria esborrada que en silenci és guardada per l'arquitectura de la ciutat.

Les obres qüestionen els límits, no d'allò visual, sinó més aviat del que ens permeten veure. Veure per poder anomenar. Allò que ha format part del paisatge quotidià, ha passat a formar part del fantasmagòric, veus socials, mortes i silenciades. És aquí on es torna pertinent preguntar-se pels límits: quins són els límits que són imposats a la visibilitat? És aquí on l'acte de mirar es torna una acció plenament política. Una acció que ens és legítima i que encarna en cert sentit la responsabilitat de no restar indiferent. Malagrida mira i recull, dóna veu.

La veu del poble ha estat esborrada d'edificis emblemàtics —institucions financeres i polítiques— amb la finalitat de seguir nodrint la fal·làcia social que proclamen els governants. La reflexió que Tzvetan Todorov planteja a *Els enemics íntims de la democràcia*, ja assenyala l'esquerda en la qual ens trobem. Una societat que es balanceja entre el caos llibertari i l'ordre dogmàtic, com suggereix Todorov, convé qüestionar l'acció d'aquells agents que tenen accés al poder i que, paradoxalment, es presenten com a salvadors de la democràcia. En algunes de les fotografies que formen part del projecte observem les bases, o sòcols, d'alguns dels edificis que van rebre l'acció del malestar ciutadà. Edificis que són, al seu torn, el rostre de la mesquinesa i el símbol del poder. Primers plans d'estructures arquitectòniques que a manera de metàfora plantegen com darrere del detall, majestuós i

A dalt, Caja Madrid (Plaça Catalunya, Barcelona).
A baix, Bankia (Plaça Catalunya, Barcelona).

solemne, s'amaga l'amputació. La pròpia estètica arquitectònica juga el rol de reivindicació, ja que l'aparença hieràtica dels detalls arquitectònics (vistes que ens apropen gairebé a l'escultura) crea un magnífic paral·lisme amb l'actitud dels polítics que exigeixen mutisme. Els textos i paraules que podrien haver format part de la memòria visual només es troben recollits en la projecció que acompanya les imatges i en un diari. El conjunt del projecte opera a partir d'una recollida conscient de petjades, ara ja passades, ja que uns altres van decidir que formessin part d'un moment que pertany al passat, tot i ser vigent en present. Són, doncs, intrínsecament presents, ja que el mal no només segueix estant aquí sinó que ha crescut per la pròpia acció que va intentar fer-lo desaparèixer.

El projecte ajuda a restituir la memòria, sens dubte, i, a més, reivindica la necessitat d'operar amb el present des del present. Dóna visibilitat des del silenci al crit.